

KODEKS ČASTI BH NOVINARA

OPĆA NAČELA

Pravo na informaciju, slobodu izražavanja i kritiku jedno je osnovnih prava svakoga ljudskog bića bez obzira na spol, rasu, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest i političko opredjeljenje. Iz tog prava javnosti da upoznae činjenice i mišljenja proizlaze obaveza i prava novinara.

U svojem radu novinari su dužni braniti ljudska prava, dostojanstvo i slobodu, uvažavati pluralizam ideja i mišljenja, pridonositi jačanju pravne države i kao demokratski dio javnosti sudjelovati u kontroli nad djelovanjem vlasti i politike.

Novinari se pridržavaju Ustava i pozitivnih zakona Bosne i Hercegovine, Statuta i akata Međunarodne federacije novinara (IFJ) kao i akata Vijeća Europe o slobodi izražavanja i informiranja i ljudskim pravima. Novinari se pridržavaju i Kodeksa za štampu i pravila i propisa Regulatorne agencije za komunikacije (RAK) u BiH, te Statuta i drugih akata Udruženja/udruge

BH novinari

Novinari njeguju kulturu i etiku javne riječi i uvažavaju dostignuća i vrijednosti napredne civilizacije.

Svi članovi Udruženja/udruga BH novinari obavezni su pridržavati se najviših profesionalnih i etičkih načela.

Ovaj kodeks mjerilo je takvih načela, te istvremeno štiti neotuđiva prava pojedinaca i pravo javnosti na informaciju.

PRAVA I DUŽNOSTI

1. U obavljanju svojeg posla i djelovanja novinar se mora rukovoditi općim načelima i etikom novinarskog poziva.

Polazeći od načela da su u demokratskom društvu mediji slobodni, samostalni, istraživački i otvoreni za različita mišljenja, novinar za svoj rad snosi odgovornost pred javnošću, zakonom i pred svojom profesionalnom organizacijom.

2. Iznošenjem samostalnoga i kritičkog stava u traganju za istinom kao osnovnim načelom u profesionalnom radu, novinar aktivno sudjeluje u stvaranju javnog mnijenja i kolektivnom rasuđivanju o stvarima koje se tiču svijetu.

3. Novinar kao i svaki građanin ima pravo na svoje političko i drugo opredjeljenje i angažiranje.

U svojem djelovanju on poštuje profesionalnu distancu prema aktualnim zbivanjima, što je jedan od uvjeta za objektivno, profesionalno izvještavanje o događajima.

4. Novinar je obavezan iznositi istinitu, uravnoteženu i provjerenu informaciju. On navodi osobe ili ustanove od kojih je dobio podatak, informaciju ili izjavu. Ima pravo i da ne otkrije izvor informacije, ali za objavljeni podatak snosi moralnu, materijalnu i krivičnu odgovornost.

5. Novinar ima pravo pristupa svim izvorima informacija kao i pravo da slobodno istražuje sve činjenice koje uvjetuju javni život.

Bude li novinar neopravdano spriječen da dođe do tražene informacije, ima pravo o tome obavijestiti javnost.

6. Novinara obavezuje zakonska odredba o čuvanju državne tajne. Novinar poštuje embargo na objavljivanje informacije.

Ako su prema njegovoj procjeni, navedena ograničenja zloupotrijebljena za zatvaranje informacija, novinar na to upozorava nadležne osobe.

7. Pri izvještavanju, a posebno u komentarima i polemičkim tekstovima, novinar je dužan poštivati etiku javne riječi i kulturu dijaloga, te uvažavati dostojanstvo i integritet osobe s kojom polemizira.

8. Rad novinara podložan je kritici javnosti. Novinar i uredništva obavezni su da se pažljivo odnose prema svim prijedlozima, preporukama, primjedbama i kritikama koje im se upućuju i o tome su dužni povremeno obavještavati javnost.

9. Pravo je i dužnost novinara da se zauzima za slobodan protok informacija.

10. Novinar poštuje autorstvo drugih novinara i ostalih sudionika u javnom informiranju. U svojim priložima navodi imena drugih autora čijem se tekstovima koristi.

11. Skraćeni ili izmijenjeni prilozi-tekstovi, koji mijenjaju osnovni smisao teksta mogu se objaviti samo uz znanje i odobrenje autora. Dođe li do nesuglasnosti, autor ima pravo povući svoj prilog-tekst i potpis.

12. Prilog-tekst bez imena autora i tekst-prilog objavljen pod pseudonimom smatraju se uredničkim.

13. Plagijat je nespojiv s novinarskim Kodeksom.

14. U nastojanjima da dođe do informacije, fotografije, snimka ili dokumenta, novinar ne smije koristiti nelojalna i nezakonita sredstva.

15. Član novinarske organizacije ima pravo odbiti radni zadatak ukoliko je on u suprotnosti s odredbama ovoga Kodeksa, odredbama Statuta novinarske organizacije ili profesionalno-etičkim standardima novinarskog posla.

16. Novinar treba štiti čovjekovu intimu od neopravdanog ili senzacionalističkog otkrivanja u javnosti. Novinar je obavezan poštovati svačije pravo na privatni i porodični život, dom, zdravlje i prepisku (intersubjektivnu komunikaciju).

Objavlivanje podataka koji narušavaju nečiju privatnost, bez nečije dozvole, mora biti opravdano interesom javnosti. Korištenje sredstava za snimanje izdaleka osoba u njihovom privatnom okruženju i privatnom posjedu, a bez njihova odobrenje, neprihvatljivo je. Urednici ne smiju objavljivati materijale suradnika koji ne poštuju ta pravila.

Posebna se pozornost i odgovornost zahtijeva kad izvještava o nesrećama, porodičnim tragedijama, bolestima, djeci i maloljetnicima, u sudskim postupcima, poštuje pretpostavku (presumpciju) nevinosti, integritet, dostojanstvo i osjećanje svih stranaka u sporu. U političkim sukobima treba uvažavati građanska prava i slobode sudionika te nastojati ostati nepristran.

17. Novinar ne smije intervjuirati ni fotografirati dijete (do 15 godina) o pitanjima njegova života ili života druge djece bez prisustva roditelja ili drugog odraslog odgovornog za dijete.

S učenicima se ne smije razgovarati niti ih se smije fotografirati u školi bez odobrenja školskih službi. Djeci i mlađim maloljetnicima (od 14 do 16 godina) ne smije se plaćati za obavijesti niti se smije plaćati njihovim roditeljima ili skrbnicima, osim ako to nije u interesu djeteta.

18. Novinar ne smije otkriti identitet djece upletene u slučajeve seksualnog zlostavljanja, bez obzira jesu li svjedoci ili žrtve.

U novinskim izvještajima (i drugim priložima) o slučajevima seksualnog zlostavljanja djece sve formulacije moraju biti takve da:

a) dijete i maloljetnik ne mogu (ni izravno ni neizravno) biti identificirani

b) identificirana može biti samo odrasla osoba.

19. Novinari moraju izbjegavati objavljivanje detalja i pežorativne kvalifikacije o rasi, boji kože, vjeri, spolu ili seksualnoj orijentaciji, kao i o bilo kojoj fizičkoj ili mentalnoj manjkavosti ili bolesti ukoliko to nije relevantno za javni interes.

21. Novinar se ne smije baviti poslovima koji ugrožavaju njegovu samostalnost prosuđivanja i smanjuju objektivnost u objavljivanju istinitih činjenica i narušavaju njegov novinarski dignitet. Novinar ne smije objavljivati informacije radi stjecanja osobne materijalne koristi (mito, korupcija i slično).

Novinar ne smije biti autor plaćenih reklamnih i drugih propagandnih napisa.

22. Novinar i novinarska organizacija čuvaju ugled, dostojanstvo i integritet svoje profesije, surađuju među sobom i njeguju kolegijalne i drugarske odnose kao i profesionalnu solidarnost.

ZAVRŠNE ODREDBE

Novinar koji radi u skladu s ovim Kodeksom uživa podršku svojeg uredništva i svoje profesionalne novinarske i sindikalne organizacije. Statutom i Pravilnikom o radu Novinarskog vijeća časti određene su sankcije za povredu Kodeksa.

Za zaštitu i primjenu Kodeksa nadležno je Novinarsko vijeće časti Udruženja/udruge «BH novinari».

Kodeks stupa na snagu danom usvajanja na Skupštini Udruženja/udruge «BH novinari».

Usvojeno na Skupštini BH novinari održanoj 10.12.2004.